

Higien'a si Scol'a,

FOIA

pentru

Sanetate, morbi, educatiune si Instructiune.

Februarin Nr. 2. 1877.	Ese in Temisiora odata intr'o luna 1 c6la. Pretiulu pe unu anu 2 fl., pe 1/2 anu 1 fl. Pentru strainetate 3 fl. pe unu anu. Se p6te prenumerá mai usioru prin asemnate postali la redactiune.	Anulu alu doilea.
------------------------------	---	----------------------

Votiv'a tabl'a.

Cu sutele, ba cu miele moru in totu anulu din cei mai plini de sperantia juni ai statului miseraveru in fl6rea aniloru loru de consumtiune, oftica, supuratiunea plumuniloru. Voi mediciloru portati vin'a mortii! fostau 6re unulu din acesti'a, carui se nu se fia pusu fundamentu prin frum6s'a vostra metoda sanativa, prin nepriceput'a slobozire de sange si tractarea v6stra antiflogistica in nise junghiuri trecatorie, cari prin ac6st'a au trebuitu neincungiuraveru se devina ofticosi si se m6ra? Acestu nein-tielesu barbaru modu de tractare prin multe taieri de vena, detrageri de sange si midil6ce debilitative lifereze in totu anulu cu miile in mormentu, prin friguri in urmarea st6rseloru poteri, prin dropica si supuratiunea plu-maniloru!

Intr'adeveru iscusita privilegiata metoda a ucide in modu pitulatu simburile 6meniloru in massa."

Dr. Hahnemann,

Homeopathi'a.

Precum amu aratatu in anulu trecutu medicii au inclinat in diferite tempuri catre diferite principia sanative. Pana in finea seculului trecutu a domnitu in sistem'a sanativa mai multu unu modu naturfilosoficu batindusi medicii capulu dupa subtilitati sceptice, de catu dupa o scrutare adeverata a naturei. A lipsitu pana aci o norma firma in sciinti'a medica. Teoriele,

carora se inchinau medicii atuncea, fara a fi incercatu vreunu esamenu mai adancu cu ele, au fostu fara principia, celu putienu le lipsea aceea intuitiune, care are bas'a in sciintiele naturali. Si de buna séma acést'a a fostu caus'a de sa escatu Homeopathi'a. Hahnemann a cunoscutu forte bine cumea publiculu inaintendu totu mai tare in cultura, va trebui se véda daun'a, ce jace in metod'a curativa de pana aci de o parte, éra de alt'a parte ingrodinduse de prescrierile atatoru medicamente veninose, precum vediuramu, ca se esprime in cuvintele, ce le insemnaramu mai susu in „Votiv'a tabla“ a inceputu a luptá in contra medicamenteloru, cá unoru venine inamice organismului omenescu. Elu dara a scrutatu, óre nu s'aru poté aflá unu temeiu mai bunu alu sanarii si alu dejudecarii morbiloru, decatu cum erá pana atunci. Si „frigurile reci“ precum si in contra loru aplicatulu „Chininu“ iá datu o astfelu de basa! Erá cunoscutu atuncea si lui Hahnemann, cá tuturoru altoru medicii, ca frigurile reci se vindeca cu scortia de chin'a. Si astfelu sciindu, ca tocmai chininulu aratá unu efeptu securu in friguri, deveni la ide'a de alu cercá la sanetosi. Elu la prescristu dara in doze mici, si a aflatu, ca elu, adeca chininulu in adeveru produce simptomele, ce se observeze la frigurile reci. Acést'a observare a fostu bas'a intregului principiu homeopathicu. Hahnemann veni dara prin acést'a la ide'a, ca o bóla se póte totudeun'a saná cu acelu medicamentu, care aplicatu la cei sanetosi aru provocá asemené simptome de bóle. De aci deriva elu dicerea: *Similia similibus* — asemené cu asemené. Adeca medicamente producatorie de asemené patimi, in opozi-tiune cu alopathi'a adeca cu medicamente producatorie de straine patimi. Homeopathii aflara dara parutu punctulu de esire pentru procedur'a sanativa a loru si ei stau in adeveru susu fatia cu medicin'a vechia, de la care firesce ea au luat u multe infruntari si badjocuri. Si astfelu avemu de a multiemi lui Hahnemann pentru lumin'a, ce a aprinsu omenimei, cá se o scóta, pe catu se póte, din intunecimea egiptica, in care jacea adancita.

Daru precum a disu órecandu Lessing „Nu suntu toti liberi, cari batjocurescu lantiurile sale“ asia si Hahnemann, nu sa potutu eliberá de aceea parere falsa, supta inca din tineretie, ca unu corpu morbosu nu este capace de a se vindecá singuru pe sine delaturinduise momentele impe-decatorie, ci are lipsa de corpuri straine, cá selu boldésca, caci si homeo-patii credu tocmai cá si alopatii, ca morbi trebue redicati d. e. daca s'aru aratá friguri ori inflamatiuni, acele aru tribui suprimate, si pentru acca de si a lapadatu medicamentele cá venine cumplite in doze mari, elu totusi a remasu pe langa unele medicamente, inse in doze atatu de neinsemnate, de potemu afirmá cu tóta securitatea, ca ele nu potu avé altu efeptu, de catu ce are ap'a descantata! — Si aci ni se arata invederatu tendinti'a

directiunii medicinale despre „natura sanat“ Homeopatii ne spunu curatu, cum pricepu densii acést'a sentintia. Nu sanéze corpulu insusiu. ci natur'a ce se afla afara de corpu; ei dara in antic'a sentintia a lui Hippocrates „Natura sanat, medicus curat“ sub cuventulu „Natura“ intielegu cele trei imparatii naturali, adeca imparati'a animaleloru, planteloru si mineraliloru, éra nu vitalitatea séu puterea sanativa, ce jace in corpu si pentru aceea fisiurgii nu se potu impacá nici cu principiile homeopatiloru, si numai intr'atatu stau mai aproape de homeopati decatu de alopati, in catu medicin'a loru nu póte stricá nici catui negru subt unghia si pentru diet'a strinsa ce observedia si ei.

Homeopatii néga materialitatea bóleloru si nu potu documentá sciintifice procedur'a loru de si au fostu mai de multe ori provocati spre acést'a. Principiale loru se potu numi dara dogmatice, inse unde incepe dogm'a, acolo incéta sciinti'a si are locu numai credinti'a, si cu acést'a au facutu si facu hemeopatii destule cure frumóse.

Homeopatii tienu strinsu la principiulu: cu catu va fi mai potentiatu medicamentulu, cu atata va avé mai mare efeptu. Prin potentiare intielegu ei dilutiunea séu spalarea séu subtietatea medicamentului si cei mai multi tienu potentiarea patru diecelea de cea mai eficace! Inse cá cetitorii nostri se vada, ca acést'a patentia este asemené O adeca nimicului, le vomu aratá cum efeptuescu densii potentiele. Ei iau adeca o evantitate de unu medicamentu se punemu d. e. din chininu 1 granu, acest'a ilu topescu ori disolvu in 100 grane apa ori spiritu ori ilu mesteca cu 100 parti saharu de lapte, si asia au 1/100 parte din chininu cá prim'a potentia. — Acuma iau din acést'a potentia 1 granu si ilu disolvu erasi in 100 grane apa ori spirtu si asia capata potenti'a adoua, care contine 1/10,000 parte din medicamentu. — Din acést'a dilutiune éra iau 1 granu si ilu disolvu erasi in 100 grane apa ori spirtu si asia capatu potenti'a a treia, care contine 1/1.000,000, adeca o milionime din unu granu de medicamentu si asia urcadu mai de parte cu potentiarea medicamenteloru pana la a 40-le dilutiune séu potentia, care contine 1 parte din unu decilionu granu de medicamentu, adeca, ca candu ai lapadá in mare unu granu de medicamentu si acést'a aru fi capace a vindecá bólele. Cumca acést'a e atata catu nimicu, este invederatu. — Daru cu tote aceste amu disu, ca homeopatii facu cure frumose. Dá! inse nu prin medicamente, cari precum vediuramu, se potu asemaná nulei, ci prin dieta strinsa si prin aceea, ca nu conturba prin medicamente, nisulu naturei de a vindecá corpulu atacatu de bóla insusiu prin sine. De aci este usioru de esplicatu, pentru ce tienu homeopatii potentiele mai inalte si de mai eficace, pentru ca ele nu potu conturbá organismulu in operatiunea sa de a se cureti de materi'a bolnaviciosu nici catu mai pucinu!

Dupa ce homeopathi'a se redicase pela anulu 20-lea alu acestui se-culu la punctulu de culminatiune, a facutu intre laici insemnate pasiuri si a aflatu si la medicii nepreocupati cuvenita apretiuire, daru si ceia lalti medici au simtitu necesitatea. cá si ei se caute a desfasiurá o mai mare si mai rationabile eficacitate de catu, ce aratau pana aci. Noi vedemu, ca dupa ce a pasitu inainte Hahnemann cá homeopatu, medicii alopati si au datu mare silintia pe terenulu patologiciei anatomice si au produsu rezultate de mare valoru scientificu. Ce mai nainte nu se parea cu potintia, adeca, ca din esteriorulu unui bolnavu se'si póta face o icóna genuina despre interiorulu seu, acuma deveni possibile. Prin apasarea degeteloru désupra peptului si ascultarea cu urechi'a, mai vertosu prin unu instrumentu, ce se numesce „tetoscopu“ au devenitu medici la atata perfectiune in Diagnostica, cá se cunósea insusirea organeloru peptului, mai alesu a plumaneloru si a animei. Daru si pe terenulu fisiologicu sa facutu mare inaintare mai alesu prin perfectionarea microscopului si prin sciinti'a chimica.

Ambele succese pe terenulu patologicu si fisiologicu au trasu dupa sine o cu totulu propria aparitiune. Adeca cei mai eminenti patologi si fisiologi au aflatu la sectiunea cadavreloru bolnaviloru acele simptome, cari isi inchipuise ei in spiritu; inse nici odata nu au potutu deveni ei la sectiunea acestoru cadavre la unu rezultatu despre aceea, cum a lucratu medicin'a aplicata. Si acést'a a produsu tocmai la cei mai eminenti barbati medicinali cea mai mare dubietate despre efeptulu medicamenteloru peste totu. Sa aflatu in corpulu celoru tractati cu mercurialia — argintu viu — acestu metalu indestulu de mare cvantitate. Sau aflatu si urme de iodu si de venine diferite, inse totu de un'a in alte parti decat, ce se socotea. Cu unu cuventu sciinti'a stá aci, cum se dice, cá vitielulu la port'a noua.

Acést'a a motivatu apoi pe cei mai buni si sinceri patologi si fisiologi a fi cu neincredere catre medicamente si acést'a impregiurare a fostu caus'a de sa nascutu asia numita

„Scol'a fisiologica“.

Ea sa fundatu pela anulu 1820 in Vien'a. Adoratorii acestei scole fisiologice suntu acei medici, carii cu cea mai mare acuratetia au studiatu si studiaze proprietatile corpului la omeni sanetosi si bolnavi, cari inse nu vreu se scie nimicu despre medicamente si despre efeptulu loru si adeca pentru aceea, pentru ca ei nu au aflatu urme de astfelu de efeptu in cadavre dupa morte. Mediculu fisiologu a devenitu la punctulu de esire a cunosciintii sale, ca elu in fine are se lése bolnavulu in man'a lui Dumnezeu, si cu acést'a si nevrendu a primitu possibilitatea sanarii proprie in organismu, poterea sanativa in laintrulu vietii organice a corpului. — Fi-

resee, ca curendu se aratara si adumbratiuni in scol'a fisiologica. Acéstia medici remasere seu credinciosi principiului lor, ca organismulu se póte ajutá insusi pe sine, séu se au facutu necredinciosi recunoscutului ade-veru. Astadi se afla dara medici fisiologi, cari tienu strinsu la principiulu recunoscutu de acést'a scóla si nu prescriu nici unu medicamentu, pana candu altii dau erasi mai multu ori mai putinu materii medicamentóse si dicu: „Nu merge altfeliu, bolnavii vreu se bé medicamente, bine dara, se le prescriemu ceva, cam in form'a de apa cu sacharu colorata si bolnavulu se va sanetosia prin credintia“. — Cumca la escarea scolei fisiologice a contribuitu multu Priesnitz in Gräfenberg, care pe atunci incepuse cur'a sa in institutuliu seu, nu e indoiala, caci procedur'a lui a fostu tare controlata din partea regimului austriacu. Totu ce se intemplá aci, se referá la Vien'a; insemnatele cure au fostu publicate si admirate de publicu, ba portate pana in cercurile mai inalte. Sau tramisu comisiuni la Gräfenberg din partea regimului, referatele ajungeau pana la imperatulu, si nu a potutu lipsi, cá orice se audiá despre rezultatele acestei cure din Gräfenberg se faca cea mai mare impresiune si asia potemu conchide, ca acést'a impregiurare a datu ansa la „scol'a fisiologica“ ce se numesce si expectativa.

Daru fatia de acést'a scóla fisiologica s'au formatu firesce si acei medici, cari se inchinau medicamentelor. Ei inca au fostu de opiniune, ca omulu trebuie scrutatu in dile sanetóse si morbose anatomice si fisiologice, inse lucrulu de capetenia remane procedur'a sanativa si problem'a acestei'a consta in prescrierea medicamentelor. In capululu acestei scoli stá Dr. Rademacher, unu barbatu de celu mai inaltu talentu, care negresitu in modulu seu vré se folosésca. Elu a impartitu bólele in protomorbi si morbi organici. Protomorbii suntu acei'a, cari nou'a potologia ii numesce morbi constitutionali, éra morbi organici se reducu la singuratecele parti ale corpului. Curendu se lati opiniunea sa intre totu publiculu medicinalu. Sau aflatu defensori si opugnatori. Si dupa cum erau defensorii initiati in cultura si cugetau sinceru si onestu, aternau mai multu ori mai putienu de acestu pricipu, si astfeliu sau nascutu diferite adumbratiuni si in scol'a acést'a, care in totatitatea sa pune celu mai mare pondu pe medicamente, si intr'a tata convine cu homeopati'a, caci dice: „Nu sanéze natur'a in omu, ci natur'a afara de omu. Noi luamu medicamentele nostre din tota imparatiile naturali. Noi ne facemu datorinti'a, care consta in aceea, ca scurtamu bólele“ si acést'a inca difere tare dela cur'a firésca séu fisiatri'a.

Educatiunea.

2. Etatea sugatoriloru.

Din etatea nou nascutiloru trece omulu in etatea sugatoriloru si acést'a cuprinde in sine cu esceptiunea celoru dintaiu 8 dile, cele dintaiu 9 pana la 12 luni dupa nascere, adeca timpulu, in care are copilulu a fi laptitu dela mumasa. In acést'a etate, in care in totu casulu are se incepa educatiunea prin drept'a dedare, se facu atati'a erári in contra tractarii, mai vertosu asupra nutririi copilului, in catu elu are se patimésca in tota viati'a sa de urmarile acestei tractari rele séu se piara catu mai curendu.

Cele mai insemnate momente in etatea sugatoriloru suntu incetu, incetu desteptarea simtiuriloru — sensuriloru — carei apoi este de a se multiemi cele dintaiu urme ale mintii, ale vorbirei si miscarii de voia, luarea a minte si suriderea, apoi esirea dintiloru in a 7, 8 ori 9 luna. Corpulu sugatoriului castiga in urmarea depunerii unturi in rotundime, muscutatur'a adeca carnea lui devine cu incetulu mai puternica, pelea mai venjósá, ósale mai tari si aplecarea spre somnu se micisoreze. Sugatoriulu cresce cu 6—8 policari asia dara la o lungime de 24—26 policari, éra greutatea lui se maresce cu 10—12 ba si pana la 18 pondi. Pentru insusirea mole a substantiei creierului tragu dupa sine forte usioru contranaturale miscari, — mai vertosu iritatiunile morbóse ale nerviloru sensitivi ducatori la creieru, prin transportarea iritatiuneloru loru la nervii motori, — si pentru aceea sugatorii se ataca usioru si desu si in cele mai neinsemnate simptome de bole, de convulsiumi — fraisuri, — cari inse in acést'a etate nu suntu asia primejdióse, cá mai tardiu. In capacina sugatoriului se afla nainte in midilocu peste frunte unu locu subtiere neosificatu, adeca fontanel'a mare — moile capului — care numai in alu 2-la ori 3 anu alu vietii se pote inchide, daca organulu mintii, adeca creierulu pitulatu in goliciunea capatienei, se nu se conturbe in crecerea sa si se nu devina copilulu slabu de minte. Acést'a parte a capului trebue dara ferita de tota apasarea. Din partea parintieloru are se se intrebuintieze cea mai mare atentiune la educatiunea sugatoriului tocmai asia la desvoltarea trupésca catu si spiretualá, in directiunea prima are se vina mai cu séma nutritiunea si incungiurarea bóleloru, éra in ultim'a directiune aplicarea legii de datine si de imitatiune.

Nutrementulu sugatoriului are se fia numai laptele, si adeca acela a muma sa, daca nu aru fi océst'a oprita a lapti prunculu seu prin motive ponderóse. Atatu mum'a, catu si doic'a are in timpulu lacterei se traiasca catu se póte de regulatu, se mance mancari nutritorie, inse fara multa pregatire si rafinaria, se bé apa curata, se faca comotiune

in aeru liberu, se dórma de ajunsu, se se padiésca de afectiuni, si daca aru deveni in vreo afectiune, fiá de bucuria, fiá de intristare, se nu aplece copilulu la tietie, daru se mulga laptele. — Nici intrarea periodului in timpul laptitului nu póte impedecá dela laptire. Nici mamei nici daicei nu e ertatu a luá sugatoriulu in patu, pentru ca in somnu sau intemplantu de multe ori de sau turtitu, si a muritu.

Crescerea unui sugatoriu fara laptele muma sa ori alu doicei este cam grea si cere mare atentiune, daca nu vremu se punemu fundamentu inca de pe acuma la vreo bola nevindecabila. Resultatele esperintieloru de pana acuma ne adeverescu, ca sugatoriulu are se fia nutritu numai cu lapte animalu, care in evalitatea si temperatur'a sa are se fia catu se póte asemené laptelui manesa. O conditiune esentiala si principala in afacerea acést'a este laptele bunu si curatieni'a cea mai mare. Laptele de asina aru fi de preferitu laptelui vaciei pentru aceea, pentru ca elu in compositiunea lui se apropia mai tare de laptele mamei. Laptele vaciei, care se intrebuintia de comunu pentru crescerea copilului, este in asemenare cu laptele mueriloru, mai bogatu de buteru si casiu si mai seracu de saharu de lapte, elu trebuie dara se fia subtiatu cu apa si mestecatu cu saharu de lapte. Gradulu subtierii are se se indrépte dupa etatea copilului: la inceputu trebuie adausu barem diumetate séu a treia parte din apa, cu inctulu a patra parte si apoi a cincia parte, si numai dupa a 6, 7 luna se pote dá laptele nesubtiatu. Fiindu inse ca prin acést'a subtiare cuprinsulu buterului se imputieneze mai multu decatu ce aru trebui, este de lipsa a mai pune in lapte si cevasi smantana dulce. Procedur'a este acést'a: se se iá asemene parti de lapte cum ilu mulge si de smantana, se se subtie acést'a mestecatura cu apa, precum arataramu mai susu, si se se adauge atata saharu de lapte, catu se capete unu gustu dulceacu. Laptele se se iá pre catu se póte, dela una si aceiasi vaca, care nu aru fi fatatu cu multu inainte, este sanetósa si de prospectu frumosu. — Se nu lasamu din vedere, ca suntu vaci officóse, acaroru lapte este daunaciosu.

Temperatur'a laptelui are se fia pururea de 20° R. — se póte castigá panendu vasulu cu lapte in apa calda — si vasulu forte curatu. Copilulu trebuie se suga laptele si spre acestu scopu se afla astfelu de uiegi cu tietie de caucieu. Daca laptele nu aru fi tocmai bunu, atunci se póte dá copilului cate odata si albusiu si galbanusiu de ou mestecatu cu lapte.

Dupa a sieptea, optá luna, adeca dupa ce a capatatu copilulu vreocativa dinti ise póte dá si mancaru mai consistente, inse inca subtieri adeca grisú in lapte, jemla cu lapte, cá se'lu pregatésca pentru intiercatu.

Intiercatulu copilului dela tietie este unu momentu forte insemnatu pentru copilu, se nu se intemple dara inaintea esirei dintieloru ori

tocmai la esirea lor, asia dara numai dupa unu anu la copii sanetosi si mai tardiu la cei mai slabuti; elu se nu se faca de odata, ci cu incetulu cam in 14 zile pana in 3 septemi si precatu se póte in asia anotimpu, candu se póte copilulu scóte in aeru liberu. Laptricea se manance acuma mai pucine bucate nutritorie si producatorie de lapte, copilulu se se aplece mai raru la tietie si in lóculu lor se i se de alta mancare fluida — lapte bunu ori zama de jimle cu ceva saharu de lapte. — Dupa ce capata copilulu totu mai raru tieti'a si mai multu alt'a mancare, sei dé mam'a ori daica intr'o diminetia cea de preurma beutura si apoi pe catu se póte sei ese din ochi, cá se nu tradiésca in elu aducerea aminte de tietie. Nici odata se nu se detraga copilului noptea tieti'a. — Daca nu multu dupa intiercare se afla copilulu maladu, slabesce tare, capata urdinare si vomire, atunci trebue éراسi psu la tietie, caci altfeliu pere.

Aerulu, care ilu respira copilulu se fia curatu si nici odatu pré rece, mai vertosu schimbarea repede dela caldura la recéla mai mare póte aduce bóle de plumani. Candu bate ventulu rece dela reseritu ori miadie nopte, nu trebue scosu copilulu afara. Chili'a se nu fia nici o data sub 14° R. daru nici cu multu mai susu, si totu deuna bine aerita.

Scald'a este pentru sugatoriu de cea mai mare insemnatate, acést'a are la inceputu se fia de 26° mai tardiu de 24, 22—20°. Elu trebue scaldatu in tóte zilele mai vertosu dimininti'a nainte de ce sugede de locu dupa desteptare. Dupa scald'a caldutiá facu bine mamele ori doicele, daca aru trece iute peste corpulu copilului cu palmele moiáte in ap'a mai rece, séu cu unu burete umedu, caci atunci nu usioru se póte reci si sugatoriulu se deda la scaldá cu temperatura mai apasata, ce intaresce multu sugatoriulu si ilu scutesce de multe bóle. Dapa scaldá trebue stersu bine cu unu scutecu curatu, nu rece. — Nu este ertatu a pune camesi'a neláuta a copilulului si alte rufe séu scutece pisiate in scald'a lui, nici ai spelá ochii cu apa din scaldá, ci cu apa curata. In scaldá i se póte frecá pelea cu unu flanelu séu cu palmá usioru. Unii copii adormu greu si suntu nelinisciti nóptea, acestia trebue dara imblanditi prin scald'a de séra inainte de ai culcá. Dapa scaldá si stergere se imbraca iute si i se dá tietia, ori lapte si copilulu cam de rendu adorme. Alu scote de locu dupa scaldá afara, mai vertosu candu e timpulu mai recorusu, nu e consultu.

Imbraca minteá sugatoriului se fia uscata si curata, se nu constringa corpulu nicairi, érá mai vertosu peptulu, se nu impedece misicarea si se fia destulu de caldurósa. Cu deosebire manele si picioarele se nu fia tare infasiorate, manele nici odatu impedeate, fasia pe langa fóle astfeliu, cu acést'a se nu fia strinsu si impedeatu in functiunea sa, fólele are se fia pururea caldu, caci prin recél'a lui se nascu urdinari. Tocmai asia trebue ingrijitu, cá copiii, cari se porta in bratie in aeru liberu se

nu fia strabatuti de ventu. Candu incepu a se trage prin casa, se nu fia reu imbracati, mai vertosu picioarele se aibe caldur'a loru cuvenita, candu e aerulu rece. Este a fi cu tota atentiunea la spatele copilului, care fiindu camesiuti'a despicata, usioru póte reci. Imbracamintea se nu fia pré grea si se se pórte mai multa pe umeri decatu strinsa pe langa fóle.

Organele sensuali ale sugatoriloru ceru o tractare atenta, daca nu au se fia pentru tóta viati'a debilitate ori paralisate.

Ochiulu trebuie scutitu de lumina mare scilpitoria si nici odata alu trece dela mai intunerecu in lumina mare dintr'o data. Nu e ertatu a tiené sugatoriulu aproape de lumin'a ardinda ori de flacar'a facului, ori a se uitá la sóre ori la luna. Daca se aduce sugatoriulu in bratie, in vreo trasura in liberu, avemu se ne ingrijimu, cá sórele se nui sloboda radiele oblu in fatia, obiecte mici si lucitorie se nu i se aduca aproape de ochi. — Organulu audiului are se fia scutitu de sonuri puternice si sdruncinatorie, éra organulu mirosului de totu felulu de mirosuri ori putori grele.

Va urmá.

Voce admonitoria pentru parinti si educatori la repera decurgere a bóleloru copiiloru sel.

Ne luamu voia sub rubric'a acést'a a impartasi cuprinsulu unei carticele scrise de Hermann Meltzer in Lipsa'a.

Motto: Fiacare tata de familia, in ale carui mani jacu sanetatea si sortea vietii a tinereloru fiintie, are datorinti'a, a se face cunoscutu cu nou'a metoda de cura dupa tote poterile sale, a ceti, a esaminá si a intrepuide calatorii de observare in stabilimente sanative.

Rausse.

1.

Cea mai mare intristare casiuna de buna séma in ori care familia, morbulu ori carui copilu.

Daca unu copilasiu sa recitu ori si a stricatu stomaculu, atunci la bune puternice nature se arata obicinuitu friguri.

Asia dara un'a lupta salutaria a bunei nature in contra reului materialu veritu ori intiepenitu, adeca o nisuintia a scóte, a lapadá afara in modu amesuratu naturei aceste materii daunaciose.

De acést'a nu e nimicu de a se teme ori infricosiá cineva, daca si mai de parte se va procede amasuratu naturei, adeca daca se va sprijini natur'a in nisuintiele sale salutari.

Inse astfelu de casu póte fi inspaimentatoriu si amerintietoriu, daca se va procede cu medicina si prin acést'a se va supprime lupt'a salutară.

Ce se întreprindemu dăra, dăca miculu nostru cive jăce in arsit'a friguriloru si se topesce?

Ce faceti voi alta dăta, cādu arde ore unde?

Noi stangemu!

Cu ce stangegi mai bine?

Cu apa!

Acést'a jăce asia chiaru, asia luminatu naintea ochiloru, incutu nici nu póte fi alteum. Numai omulu cuprinsu de idea falsă, nu face, ce e atatu de dreptu si de intieptu cā de 2 ori 2 asemené 4.

Elu stange mobilele sale, cas'a sa, cādu ardu aceste, dăru copilulu seu lasa se arda in ferbintial'a friguriloru!

Obicinuitu suntu aci de ajunsu in astfelu de casuri unele spalari cu apa rece, unele scaldari in apa stemperata, cā se potolésca ferbintial'a friguriloru si se o modereze — ale supprime nu e nici cādu ertatu. — Bun'a natura, care edifica intregulu omu fara prafuri, fara pilule, fara lectare, face la gustarea apei, dupa placulu copilului — cele lalte. —

Acest'a este inse unu lucru pré simplu si nu consta alt'a, de catu putintica ostenéla, si totusi nu vré se între in capulu omeniloru, cari din tineretie nu au auditu de alta de catu numai de medicina in bóle.

Nu, trebuie prescrisa medicina, catu se póte mai scumpa, caci atunci debuna séma va ajutá mai bine!?

Spnnemu acestoru omeni despre unu midilocu simplu, despre o scaldă, despre o inelire in mesaie ude, cari de locu aru lucrá mai bine si iute, ei credu acést'a cu multu mai pucinu, decatu dăca le omu préscie d. e. o medicina cā acést'a:

3 loti cacatu de momitia.

1 lotu unsóre de ariciu

$\frac{1}{2}$ lotu limbi de sierpe

ferte la olalta si datu de aci bolnavului la tóta or'a o lingura. Acést'a absurditate, dăca aru fi se se capete, s'aru crede si întrebuintiá cu multu mai nainte, de catu a scaldá odata copilulu seu in apa stemperata.

Eu recunosc, dice auctorulu cartii, cā am fostu si eu asia de nenorocosu a erede aceste nainte de ce m'am indreptatu si m'am conciliatu din carti si scripte bune. Acuma sanezu eu tote bólele in famili'a mea dupa principiale amasurate naturei in celu mai scurtu timpu.

Dupa aceste principia pote ori ce tata ori ce muma tractá morbosii copii insusi si ai vindecá fara nici o dăuna si precum se intielege de sine, fara nici o medicina.

2.

Durere ca inca se nalucesce in capetele celor mai multi omeni o frica de bóle, esita din fals'a doctrina, false concepte ale vechiloru traditiuni si datine. Acést'a frica este la omenii, cari lase copiii sei si pe sine in casuri de bóle a fi tractati cu medicine, de buna séma tare indreptata. caci acesti omeni trebuie pe sine si pe copiii loru sei lese prada in man'a altor'a, cá se faca cu ei ce voru aflá de bine. Ei trebuie se inghita orice medicina si cea mai veninata in bun'a credintia, de si instinctulu loru, acestu nobilu daru alu naturei. se opune in contra loru, caci in de-reptulu loru sta fric'a si superstitiunea cá si stafiele.

Ei se predau legati jertva si nu potu prevedé esirea cu oresicare certitudine.

Acést'a temere cade inse de locu, daca omulu insusiu se ingrijaste de binele si reulu seu, se adapa in sistem'a sanativa a naturei si abdice la tote si la ori ce medicina.

Cea dintai urmare de aci este o incredere in sine binefacatoria, derivata din convictiunea, ca lui nu i se póte dá nimicu, ce aru fi daunaciosu, caci bun'a mama natur'a vindeca singura tote si celu luminatu i ajuta potinte in nisuintiele sale sanative.

In locul palidei frica intra apoi unu simtiu fericiloriu de ajutoriu propriu, unu curagiu si o serenitate a spiritelui, care in sine si pentru sine luera binefacatoriu.

Din contra orice omu este de tanguitu, care inca aterna de superstitiuni, ca medicin'a ilu póte vindecá de vreo bóla.

Dá, o mai mare superstitiune, o mai inspaimantatoria idea falsa nu se póte aflá.

Acést'a idea falsa este atatu de ticalósa, si stricatoria de omenime corporalmente si degradatoria, cá si credinti'a de mai nainte in priculici, vrajitorii, si deavoli, idea falsa, ca unu omu bolnavu se pote saná cu medicina asemené vinului. — Natur'a saneze nu grosav'a medicina. Acésta apasa numai simptomele bólei si strica diferitele organe, de unde se nascu apoi bólele cronice.

Eu rogu pe totu omulu cu minte, cugetatoriu si liberu de prejudetiu se cugete ce s'aru intemplá cu elu, presuponendu, ca elu si in timpulu acelu aru fi deplinu sanetosu, candu elu d. e. aru luá tóta medicin'a, ce aru trebui se o iá unu omu, care jace 4—8 septemani de vreo bóla.

Firesce, ca aru deveni forte reu bolnavu, póte bolnavu de mórte, cronicalmente bolnavu, séu ca aru si muri pe langa tota bun'a sanetate a sa. —

Se póte dara cá unu astfelu de misimasiu de felurite venine se vindece in adeveru unu omu bolnavu si sei ajute la sanetate?

Resultatulu s'ilu pôte trage orice omu, care nu are altu cum unu altu materialu in loculu acel'a, unde alti omeni au creierulu.

Daca medicin'a aru ajutá ceva, aru trebui se jaca in ea minte ome-nésca, aru trebui se'i potemu dice, cum d. e. dicemu unui acoperitoriu de case: fi asia de bunu si te pogóra colea si direge acest'a si acelu defectu; séu in casulu nostru: „iubita medicina ai bunatate, mergi catre plumanii bolnavi séu catre stricat'a splina ori ficatu si direge acest'a ori acelu pe-tecu stricatu. Ca acést'a nu e cu potintia, scie totu omulu, care scie cu-getá. Caci tóta medicin'a vine ne midilocitu in stomacu, si aci se mistu-esce, daca e nedaunaciosa, séu daca ea, precum de multe ori, consta din materii veninose, daunaciose naturei, cari suntu cu totulu nemistuibili, se absórbe de organele interne, unde ea de acolo lucra stricatoriu si paral-iatoriu asupra singurateceloru organe si asupra intregului omu.

Afara de acést'a este fara potintia unu efecu in acelu intielesu si cu acelu cugetu, cum sa datu o medicina si pentru aceea, pentru ca suculu gastricu in stomacu lucrá chemice descomponitoriu si schimbatoriu, ori in celu mai bunu casu, la o natura forte buna si puternica invalue dauna-cios'a medicina cu bale, cá se o faca barem in momentu mai pucinu dau-naciósa. Inse unu stomacu deja ruinatu, nu e capace spre acést'a.

3.

O alta idea falsa, care se pronuncia in tote dilele la nouatati fami-liari, este aceea, ca omulu aru poté muri de vreo bóla acuta.

Acute séu repede decurgatorie bóle séu mai bine nisuintie sanative, suntu intre altele scarlatin'a. anghin'a, versatulu, pojarulu s. a. — De aceste bole nu móre nici odata omulu, daca va fi tractatu amesuratu naturei.

Cine a trebuitu se piara sub astfeliu de bóle, nu a peritu de bóla, ci de medicin'a, ce a luat,

Astfeliu de acute nisuintie sanative servescu la tractarea amesuratu naturei spre aceea, a curati omulu atacatu de ele perfectu de tóte inter-nele materii rele si alu meliora si intari in urmarea acést'a. Pentru aceea aru trebui parintii se se bucure, candu d. e. copiii loru capita versatu, caci copilulu esitu din elu cu totulu curatu si fara macula se face unu omu sanetosu si nu va avé nici unu semnu de versatu. Presupunendu inse totu deun'a, numai pre langa tractarea potrivita naturei si dieta amesurata.

Numai acei parinti aru trebui se se nacajésca si intristeze, cari lasa in astfeliu de casuri pe iubittii sei a fi tractati cu medicina.

4.

Observare din punctulu de vedere religiosu.

Deja mai nainte am disu, ca tractarea potrivita naturei a totu felulu de bóle, este usiora pentru fiacare omu numai in catva cugetatoriu. Acést'a trebue se lumineze fiacarui omu, care crede in o provedintia dumnedieiasca, ori numai in o ingrijire plina de amoru a naturei pentru fapturele sale. Provedinti'a a trebuitu deja pentru cei dintai omeni se le ofere midilóce si cai, se nu i lese a cadé in astfelu de lupte, pentru aceea a datu ea naturei omenesci propri'a sa potere sanativa si asia simple midilóce, in catu se fia usioru cuprinse de fiacare liberu de prejuditiu barbatu. La inceputu nu au fostu apotece, de aru fi tostu inse ele neconditionatu de lipsa, atunci aru fi fostu si ele create de locu. D. E. Unu riu de apa lacsativa vieneze, unu isvoru de opiu etc.

Aicea aru poté face cineva obiectiunea, ca se afla isvóra cu venine minerali; de aceste se afla vedi bine, daru nu pentru aceea, cá omenii se bé astfelu de apa gretiosa, dela care ilu retienn gustulu si mirosulu asia dara instinctulu. Unu animalu, care urmeze instinctului naturalu alu seu, nu va bé nici odata astfelu de apa gretiosa veninata.

Acést'a facu nnmai omenii in ide'a falsa a sa.

5.

Ce se facemu?

Se abdicemu invecchitului schlendrianu, se fimu independiti si in privinti'a acést'a!

Se punemu la o parte pe unu timpu frumósele carti istorice, si se cetimu opuri bune despre sanarea naturala, care se afla destule de Rausse, Kypke, Vanoni, Hahn. Dintre tóte cartile lui Rausse, cari suntu scrise forte bine.

Apoi se fundati o asociatiune pentru medicin'a potrivita naturei, precum se afla in mai multe cetati, cari lucra salutaru.

Imprumutat'a invetiare si consultare la casuri de morbi obveniente, inaintéze sciinti'a si ajuta puternicu spre mai bine, mai cu séma spre limpedirea falseloru concepte, ce domnescu in poporu despre bóle si despre vindecarea loru.

6.

Despre esenti'a medicinei potrivite naturei.

Aceloru cetitori, cari inca odata nu au auditu despre medicin'a nici potrivita naturei, sum datoriu a mai adange vreocateva cuvinte spre chiarificare.

Potrivitu naturei este totu, ce nu i se opune, ci se potrivesece cu ea si cu lucrarea ei.

In aplicarea la medicin'a naturala d. e. nu e ertatu a suprime o dia-

rea — urdinare — ci a o inaintá si conduce, frigurile nu trebuie suprimate ci numai inblandite.

A desfasiurá acést'a sistema mai departe, numi este acuma problem'a.*)

Medicin'a naturala recunosce numai diet'a, aerulu curatu, ap'a curata prospeta, caldur'a, frigulu, misicarea, lumin'a, electricitatea etc. de midilóce sanative, nici decum inse medicamentele!

Pentru omulu cugetatoriu are medicin'a naturala atatea midilóce, in catu se potu toti ajutá cu ele.

Eu am cuventatu, precum nu am potutu altfelu cuventá dupa esperiinti'a mea si precum eu portu acést'a in anima si dorescu a fi vorbitu la anim'a altoru ómeni, cá se contribuescu si eu ceva spre imbunatatire si luminare. Multi luminati medici potu fi convinsi, ca medicamentele nu vindeca bólele, unii au si scrisu despre acést'a; ei inse nu vreu ori nu potu a nu preserie medicamente, pentru ca multi omeni traescu inca in superstitiune, ca trebuie se bé medicine, cá se se sanetosiasca.

Nimine nu iubescu copilulu seu adeveratu, care, cetindu aceste, nu se va ingriji a se face cunoscutu cu nou'a medicina. Pericolulu nu astépta; mane, ba inca astadi póte se se bolnavésca unu dragalasiu copilu; poteti ve voi escusá, daca ati auditu si cetitu, despre cur'a adeverata si cu tóte aceste inca ati pote sacrificá copilulu vostru molocului medicinei? Acuma vi e pecatu daca nu ve veti nisui a ve informá si incatu e cu potintia, a ve insusi medicin'a naturala.

Pana nu am fostu nici eu adaptu in sistem'a sanativa a naturei, mi au cadiutu in mormentu cate unu iubitulu dragalasiu copilu, unulu dupa altulu. Atunei avému scusa cu nesciinti'a. Acést'a numai esiste pentru acel'a, care sa facutu atentu la acést'a. Este cale la adeverat'a sanare.

Not'a Redactiunei. Cetitoriloru nostri se va paré póte limbagiulu acestei instructive disertatiuni cam bruscu, daru omulu vorbesce din anima si nu scie cum se se esprime mai lovitoriu, cá se fia ascultatulu. Si omulu nepreocupatu, care numai in cele mai generali liniamente va fi strabatutu in lucrarea naturei si va fi datu atentiune cuvenita vecinicelelu si ne stramateloru ei legi, se va convinge, ca a vorbitu adeverulu. Pentru aceea ne amu luatulu libertate a reproduce si noi acést'a disertatiune.

*) Vomu desfasiurao noi.

Alegerea de invetiatoriu in Girocu sa tienutu in 30 Ianuarius a. c. c. v. Au recursu pentru acést'a statiune invetiatorésca 7 individi, dintre cari 1 cu evaluecationsi eminenté in tota privinti'a, 1 cu evaluecationsi buna si 5 cu evaluecationsi suficiente. Sa tienutu servitiulu dumnediescu si chiamarea Duhului santu dupa tipicu cu tóta evlavi'a, sa stropitu poporulu numerosu cu aghiasma si astfeliu cugetam „ca cuvintele preotului.“ Asia se lumineze mintea vostra“ au strebatutu in animale alegatori-loru si lea luminatu mintea, cá se pricepa, ce acvistiune scumpa este unu invetiatoriu bunu, teoretice si practice bine cualificatu, caruia au se incréda ei educatiunea si instructiunea copiiloru sei. Daru me am in-sielatu.

Adunenduse comitetulu parochialu Inspectorulu ii propuse a alege trei din cei, ce au recursu, si ii rocomenda 1 locu pe celu eminentu, 2 pe celu bunu a 3 pe unulu din cei 5; elu ceru pe Craiovanu, care éra substituitu. — Cu acést'a candidatiune intra in sinodu si dupa ce se deschise sinodulu, i se spuse ce candidatiune a combinatu comitetulu parochialu, i se spuse, ce lucru importantu are elu se implinésca dupa drep-tulu celu frumosu, ce ilu da biseric'a prin statutulu organicu, se admonia a fi cu atentiune la scopu si astfeliu a alege pe celu, ce va poté mai bine corespunde acestui scopu. Apoi ceti cualificatiunea celor doi dintaiu candidati, daru candu veni la alu treilea, dabé pronuncia numele lui Craiovanu, pana cei din tind'a scolei si incepura a rigni si strigá: Craiovanu, Craiovanu nu ne trebuie altulu. — Inspectorulu ii admonia, ca asia nu merge alegerea, alegerea e bisericésca, unde trebuie pazit'a santienia dandu fiacare votulu dupa consciinti'a si eunosciinti'a, sa, éra nu dupa preocupatiuni si siopte, si provoca alegatorii la votu. Votinduse, primi celu eminentu 18, celu bunu 2 si celu slabu 59 voturi.

Iata Domniloru cum alegu romanii! éta cum asculta ei de vocea barbatiloru devotati benelui comunu natiunalu, éta cum întielegu ei admonitiunile jurnalistiloru nostri, cari la tote ocasiunile striga: cultura! cultura! Aci e limanulu, aci scaparea nostra! — Ei orbiti de patimi si de preocupatiuni, nu vreu se asculte, nu vreu se pricipa, eunoscu, ce e mai bunu, daru alegu, ce e mai reu si astfeliu de alegere se intempla mai pretutindine!

Potemu noi dara cere de la unu tineru, cá se se 'devoteze acestei chiamari, pregatinduse bine si de ajunsu in tota privinti'a pentru densa, candu elu la alegere este respinsu, este nebagatu in séma, si i se prefera altulu cu multu mai diosu cualificatu. Incheiu cu cea mai adanca durere de anima, ca asia nu vomu nu potemu prosperá, ci trebuie se regresamu!

Bibliografia.

Patieniele multu cercatei Griselde. Istorióra morala pré interesanta scrisa pentru poporul romanu, este titlulu unei brusiorice, a carei editoru este D. I. C. Hintiescu, tiparite in Brasiovu in tipografi'a lui Frank & Dressnandt, pretiulu 20 cr. — In acést'a „Istorióra“ joca rol'a mai cu séma 2 persone, adeca marchisulu Valter si o fata seraca Griseld'a, pe care a luato marchisulu de socia sub ccnditiune, cá acést'a se asculte de elu intru tóte si se nu se improtivéseca nici odata dorintii lui. Invoinduse Griseld'a la acést'a o lua marchisulu de socia si o puse la cele mai aspre probe, pe care le sustienu Griseld'a fara se arate vreunu afectu alu animei sale, de multe ori sangerande. Si aci firesce, ca se vede o virtute femeiasca forte mare si deplína, inse dupa parerea nostra nefréseca si ducatoria la sclavismu, adeca acolo; ca muierea nu aru avé nici unu dreptu inaintea barbatului seu, ci voi'a lui, buna ori rea, trebue se fia si voi'a ei.

Noi acést'a morala, fia ea catu de sublima, catu de frumoasa, nu o potému subscrie, pentru ca casatoria este unu contractu bilateralu intre barbatu si muiere spre a se iubi si sprijini unulu pre altulu, a produce si a educá copiii cu asemené dreptu si datorintia si nu potému admite o supunere a muierii in contra firei omenesci, precum se dice in acést'a „Istorióra“ ca la demandaciunea barbatului, iá luatu servitoriulu 2 copiii, cá sei duca la gidea, si sei omora, si ea Griseld'a si a inecatu lacramile, dara nu a aratatu nici o afectiune a animei, cá se nu vateme vointi'a barbatului seu, si dupa ce a pus'o la astfelu si la alte probe crudele, ca nu a refusat a se supune voei lui si ai fi éراس socia.

Nu scimu dáca „Istoriór'a“ acésta este originala, ori o imitatiune, a poetului Halm, unde asemene Griselda, fat'a unui carbunariu se marita dupa unu principe si se pune erasi la astfelu de probe — din cauza, ca principiele s'a remasitu, ca ea este muierea cea mai morala si ascultatoria. Daru inse Griseld'a acést'a de si fat'a unui carbunariu seracu — nu'si denéga demnitatea femeiasca, nu'si ascunde afectiunea animei, si candu vine principele cu o suita imposanta se o rehabilitesc de socia sa dicendui, ca a fostu numai o gluma, unu remasiu, ea in demnitatea sa femeiasca ilu respinge, si nu mái vre sei fi socia, ci mai bine prefereze a remané seraca si asi pastrá virtuteá si demnetatea. — Altfeliu „Istorióra“ este interesanta si scrise bine.